

מסורת הש"ס

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

כא.

עין משפט
נר מצוה

א [מיי] פ"ב מהל' ע"ז
הל' י' ע"ש פ"ב י"ד ס"י קפ
ספ"ק ה':
צב ב מיי פ"ב מהלכות
פ"א הלכה י' ספג
לאון ע"ז ע"ש פ"ב י"ד ס"י
קפ ס"א:
צב ג ע"ש פ"ב ס"ג:
ק ד מיי פ"ב מהלכות
מדות הלכה י' ספג
לאון רכ:
קא ה מיי שם הל' עז
ופ"ב מהל' חלל הל'
ד ספג שם ופ"ב רלד:
קב ו מיי פ"ה מהל'
מדות הלכה י' ספג
לאון רכ:
קג ז מיי פ"ה מהלכות
נבלות הל' ז ספג
לאון רכפ:

מוסף רש"י

במלקט. פלייט"א של
מחלוקת מכות שמחלוקת
בס את חק הספיק.
הרמב"ם פלייט"א של
ע"ש מדין (קדושין)
ה' תלמוד לומר לא
יגלוהו. האומר ככה
ואין דין גילוח כן (שם).
שפור שפחות וגומות.
אלו שלם כלותו רכ מלכו
אמר ולא רכ מלכו. מפני
שמחלוקת דומין זה לזה
ושם שמחלוקת מועטה של
זה בשל זה ומנו בס סמון
לסדר השמות (ביצה)
כח. רב פפא אמר.
אסמינא דרב מלכו פ"ג.
דקאמר שפחות רכ מלכו
ליה. דכל ממתי' ומתניתא
הדא רכ מלכו פ"ג. וסמינא
אל שפחות דאמר רכ
מלכו מדינא לן (כתובות)
מתניתין ומתניתא.
הק דאמר אפירושא
דמתניתין וברייתא.
רכ מלכו. שפחותא.
דאמר שפחותא בפי
נפשיה ולא אפירושא
דמתניתין. רכ מלכו (ע"ז)
וכי פפא מחלוקת
שפחות לרב מלכו ואמר
מקלה לרב מלכו (נדה)
וכי פפא. רכ מלכו. שלם
מחלוקת בגירסא. מתניתא
לגבי שפחותא.
היא מתניתא מלכותא.
היא מינה מתניתין חובתא
לשפחותא. וסמינא מלכו
לשון נקבה. חלל מלכו
לשון זכר (כתובות סא).
אכא בינייהו שפחות.
דמתניתין היא ומשית ליה
כרב מלכו לאו דידים
היא. דכל מתניתין ומתניתא
לדית כהו רכ מלכו אמר
פירושא. חלל שפחותא
דאמר רכ מלכו כהו
שפור וגומות דידים וניהו
(ביצה כח).

על עבודת כוכבים ביד חייב. פי' הקוטרס חייב מיתה (ס) כדרכה ולקי שלא כדרכה מלא מעבדס ימירא ככלי פטור דלינו ככלל עבודה דלינו (חייב) חלל ציד: רב אשי אומר מכתו מובחת ע"יו. וכן הלכה:

וכתובים ביד חייב בכלי פטור והא איפכא כתיב ויתגודדו כמשפטם בחרבות וברמחים אלא אימא ביד פטור בכלי חייב: וחייב על הראש: מחוי רב ששת בין פירקי (ס) רישא: ועל הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה: מחוי רב ששת בין פירקי (ס) דיקנא: רבי אליעזר אומר אם גטלן וכו': קסבר חד לאו הוא: ואינו חייב עד שיטלנו בתער: ת"ר² ופאת זקנם לא יגלחו (י) יכול אפי' גלחו במספרים יהא חייב ת"ל³ לא תשחית אי לא תשחית יכול אם לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב תלמוד לומר לא יגלחו הא כיצד גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער: רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט ורהיטני (יהא) חייב: מה נפשך אי גמיר גזירה שוה ליבעי תער אי לא גמיר ג"ש מספרים נמי (י) [לא] לעולם גמיר ג"ש וקסבר הני נמי גילוח עבדי: ברתני⁴ הכותב כותבת קעקע יכתב ולא קעקע קעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע (י) בידו ובכחול ובכל דבר שהוא רושם ר"ש בן יהודה משום ר' שמעון אומר אינו חייב עד שיכתוב שם (י) את השם שנאמר וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה' גמ' אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי עד דיכתוב (י) אני ה' ממש אמר ליה לא כדתני בר קפרא אינו חייב עד שיכתוב שם עבודת כוכבים שנאמר וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה' אני ה' ולא אחר: אמר רב מלכיא אמר רב אדא בר אבהו אסור לו לאדם שיתן אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראית ככתובת קעקע (י) אמר רב (י) דחמין בריה דרב איקא שפור שפחות וגומות רב מלכו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא רב פפא אפר מתניתין ומתניתא איכא ביינייהו שפחות שמעתתא רב מלכו וסמינא מתניתא מלכותא מאי בינייהו איכא ביינייהו שפחות רב ביבי בר אבבי קפיד אפי' אריבדא דכוסילתא רב אשי אמר רב מלכו שיש שם מכה מכתו (י) מוכיח עליו: ברתני⁵ דניור שהיה (י) שותה יין כל היום אין חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת יהיה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת יהיה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת יהיה לבוש בכלאים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת

יש גמיר גזירה שוה. היא גזירה שוה דפאה פאה קאמר ובמסכת קדושין היא (סס): מספרים מנה ליה. דמותר לגלח כהן דלא קאמר חלל השחתה: גילוח עבדי. השחתת עושה גילוח כלומר גילוח מיקרי דדך לגלח כהן: ברתני⁶ כחובס קעקע. כותב חתלה על צפרו כסס או צסיקרא וחל"כ מקעקע הכשר כחטת או צסיקין וכחכס הנזע בין העור לבשר ונראה זו כל הימים. קעקע פוינטורווי"ר. ואסור לכתוב שום כתיבה בעולם על צפרו בענין זה שכן גזירה הכחוב: אס השם. מפרש בגמרא דשם עבודת כוכבים קאמר: גמ' עד שיקטוב אני ה' ממש. על מציאות הללו אני ה' אתה מחייבו משום כותבת קעקע: ופסוקה קעקע לא ספנו כסס. שום כותבת קעקע לא (י) עשו לפני שחני ה' ואסורין אתם לכתוב שם אחר על צפרו כסס. אלא חלל חובס משום שם עבודת כוכבים הוא ומיהו אסור לכתוב שום כתיבה בעולם אפי' לר"ש חלל דחיו מלקות ליכא: אפר מקלה. דוקא קאמר לפי שקשה היא ומקעקעת מקום המכה והרושם נראה שם אחר זמן אצל עפר בעלמא לא: שפור. צפ' אין לדין (ביצה דף כח): (י) שפור שגלו צפרו אסור לטלטלו ח"ר מלכו (י) ח"ר חלל וסומטו ומניחו צקן וזית והיינו שמעתתא דעילוי מילתא דאמורא אמרה: שפחות. משנה היא צפ' אע"פ (כתובות דף עט): ר' אליעזר אומר אפי' הכניסה לו מלה וכו' אמר רב מלכו ח"ר חלל (י) הלכה כרבי אליעזר (סס סא): והיינו משנה דאמתי קאי ולא קאמר מילתא בפי נפשה: גומות. (י) צדנה צבא סימן (דף עט). ר' חלבו אמר רב הונא שמי שערות שאמרו ריך שיהא בעיקרן גומות רב מלכו אמר רב חלל בר אבהו גומות אע"פ שאין צערות: בלורית. צפרק אין מעמידין בע"ז (דף עט). ח"ר עובד כוכבים המסתפר משרל כו' וכמה אמר רב מלכו אמר רב חלל (י) שגשג אצבעות לכל רוח והיינו מתניתא: אפר מקלה. הכא (י) ושעתה היא דלאו דאמתי קאי חלל חובס אצפני נפשה קאמר אסור לו לחס כו'. גבינה. נמי בדין מעמידין דקמין כחבשה (ע"ז עט): וגבינות בית אונקין ובעי בגמרא (שם לה): מ"ט אמר רב מלכיא אמר רב חלל (י) מפני שמחליקין כו' והיינו משנה דאמתי קאי: מסיני ומתניתא. רב פפא אסמינא דרב מלכו קאי לגרועי מיניה שפחות דכולהו מתני' רב מלכיא אמריהו כלומר משנה דשפחות דאוקמת כרב מלכו רב מלכיא אמרה ומתניתא דקאמר לאו דוקא חלל דבסימנא דרב מלכו ליכא מתני' ושעתתא רב מלכו ומה שנשאר מן השמעות צסימנו של רב מלכו דהיינו שפור וגומות רב מלכו אמריהו והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות ולא קאמר שפחות ואמר מקלה חלל שפחות גרידא מגרעיין ודרב מלכו כדקאי קאי: מסיניא מלכא. משניות וצרייתות עיקר הן והיינו סימן מי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתניתא דהו נמי לשון נקבה אליניה והיינו רב מלכיא ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות והיינו משניות וצרייתות שהן עיקר ולא שמעות. ואית דמפרש איכא בינייהו שפחות (י) ומקלה משמע שפחות ושכנגדה כך לשון חיה: ריבדא. מכה: כוסילתא. כלי שמכה בו. כלע"ז פליימ"א: ברתני⁷ היה לבוש כלאים. אחד מן השוק ואלו נזיר

קסבר רבי יוסי שריטה וגדיה אחס היא. דמרייהו בין ציד בין ככלי וכתיב בגדיה למת (דברים יד) לא תתגודדו ולא תשימו קרחה וגו': המשרט ככלי חייב. הא ודאי פשיטא לכולי עלמא דעיקר גדיה משמע ככלי ועיקר שריטה משמע ציד וקאמר שמואל המשרט ככלי על המת חייב ולא קאמר המגדל ככלי לאשמועינן דשם שריטה שייך ככלי והעושה חצורה בעלמו ככלי על המת חייב שני לאון משום משרט ומשום מגדל דגדיה ושריטה אחת היא דמרייהו בין ציד בין ככלי: מיסיני גדיה ושריטה אחס היא. כלומר בין שריטה בין גדיה ענין חצורה הם ושיניהם על מת חלל שריטה ציד גדיה ככלי וקאי לשמואל דאמר מרייהו בין ציד בין ככלי ככלי דמקאמר המשרט ככלי ולא קאמר המגדל ככלי מכלל דשריטה שייכא ככלי כגדיה: על המס בין ציד בין ככלי חייב. דשריטה וגדיה כתיב דמרייהו אסריניהו רחמנא: על עבודה כוכבים. דשם עבודת כוכבים שועדין אותה צד עושיין כצפרס חצורות ופלעות: ביד חייב. דדך עבודה כוכבים עבודת כוכבים שאין עבודתה כן חייב דעבודה גמורה היא ציד: והא איפכא כתיב דכלי דך עבודה הוא לעבודת כוכבים דכתיב ויתגודדו כמשפטם עשו גדיה כדך שהיו רגילין לעשות חצורות וצרימיהו חלל דך עבודה ככלי: כי פירקי דרישא. מקום הפרקים שמתחברים שם פירקי העלמות והיינו צלדעים. פרק יונטר: כי פירקי דדיקנא. פרק ראשון של זקן היינו תחת האון מקום שלמי התחמוץ ויולא משם ושם נקרא פאה חצורה שם שפחות נחון ושמי השפחות שפחות מקום חצור שני הלמיים י' עלם קטן שמתחבר הלמיים יחד שמכאן ומכאן נקרא פאה של אחד מהן לסוף הלמי הרי שמים מכאן ושמים מכאן ואחת מלמטה הוא השיער שצין צ' השפחות שפחות ופרק הוא צפני עמנו: ופאה זקנס לא יגלחו. גזי כהנים כתיב ולא תשחית את פאת זקן צישראל כתיב וליפנין להו צ"ס חלל חלל פאה פאה והכי אמרי' צדדיא צפרק קמא דקדושין (דף לה): ג"ש דפאה פאה להכי הוא דאחא דמניא לא יגלחו כו': ח"ל לא תשחית. ומספרים אין משחיתים שאין חותמין שיער צלד עיקר כתער: גילוח שיש בו השחתה. דך לגלח צו ומשחית והיינו תער חלל רהיטני משחית ואין דך לגלח צו ומספרים מגלחין ואין משחיתים: אי דמותר לגלח כהן חלל קאמר חלל השחתה: גילוח עבדי. השחתת עושה גילוח כלומר גילוח מיקרי דדך לגלח כהן: ברתני⁸ כחובס קעקע. כותב חתלה על צפרו כסס או צסיקרא וחל"כ מקעקע הכשר כחטת או צסיקין וכחכס הנזע בין העור לבשר ונראה זו כל הימים. קעקע פוינטורווי"ר. ואסור לכתוב שום כתיבה בעולם על צפרו בענין זה שכן גזירה הכחוב: אס השם. מפרש בגמרא דשם עבודת כוכבים קאמר: גמ' עד שיקטוב אני ה' ממש. על מציאות הללו אני ה' אתה מחייבו משום כותבת קעקע: ופסוקה קעקע לא ספנו כסס. שום כותבת קעקע לא (י) עשו לפני שחני ה' ואסורין אתם לכתוב שם אחר על צפרו כסס. אלא חלל חובס משום שם עבודת כוכבים הוא ומיהו אסור לכתוב שום כתיבה בעולם אפי' לר"ש חלל דחיו מלקות ליכא: אפר מקלה. דוקא קאמר לפי שקשה היא ומקעקעת מקום המכה והרושם נראה שם אחר זמן אצל עפר בעלמא לא: שפור. צפ' אין לדין (ביצה דף כח): (י) שפור שגלו צפרו אסור לטלטלו ח"ר מלכו (י) ח"ר חלל וסומטו ומניחו צקן וזית והיינו שמעתתא דעילוי מילתא דאמורא אמרה: שפחות. משנה היא צפ' אע"פ (כתובות דף עט): ר' אליעזר אומר אפי' הכניסה לו מלה וכו' אמר רב מלכו ח"ר חלל (י) הלכה כרבי אליעזר (סס סא): והיינו משנה דאמתי קאי ולא קאמר מילתא בפי נפשה: גומות. (י) צדנה צבא סימן (דף עט). ר' חלבו אמר רב הונא שמי שערות שאמרו ריך שיהא בעיקרן גומות רב מלכו אמר רב חלל בר אבהו גומות אע"פ שאין צערות: בלורית. צפרק אין מעמידין בע"ז (דף עט). ח"ר עובד כוכבים המסתפר משרל כו' וכמה אמר רב מלכו אמר רב חלל (י) שגשג אצבעות לכל רוח והיינו מתניתא: אפר מקלה. הכא (י) ושעתה היא דלאו דאמתי קאי חלל חובס אצפני נפשה קאמר אסור לו לחס כו'. גבינה. נמי בדין מעמידין דקמין כחבשה (ע"ז עט): וגבינות בית אונקין ובעי בגמרא (שם לה): מ"ט אמר רב מלכיא אמר רב חלל (י) מפני שמחליקין כו' והיינו משנה דאמתי קאי: מסיני ומתניתא. רב פפא אסמינא דרב מלכו קאי לגרועי מיניה שפחות דכולהו מתני' רב מלכיא אמריהו כלומר משנה דשפחות דאוקמת כרב מלכו רב מלכיא אמרה ומתניתא דקאמר לאו דוקא חלל דבסימנא דרב מלכו ליכא מתני' ושעתתא רב מלכו ומה שנשאר מן השמעות צסימנו של רב מלכו דהיינו שפור וגומות רב מלכו אמריהו והיינו דקאמר איכא בינייהו שפחות ולא קאמר שפחות ואמר מקלה חלל שפחות גרידא מגרעיין ודרב מלכו כדקאי קאי: מסיניא מלכא. משניות וצרייתות עיקר הן והיינו סימן מי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כולהו מתניתא דהו נמי לשון נקבה אליניה והיינו רב מלכיא ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי משמע לשון מלכות והיינו משניות וצרייתות שהן עיקר ולא שמעות. ואית דמפרש איכא בינייהו שפחות (י) ומקלה משמע שפחות ושכנגדה כך לשון חיה: ריבדא. מכה: כוסילתא. כלי שמכה בו. כלע"ז פליימ"א: ברתני⁹ היה לבוש כלאים. אחד מן השוק ואלו נזיר

א [גני] ר"ף ור"ש דרב
במין. (ג) קדושין לה: מיר
מ: נח: (ג) רש"ל ר"ש
מוחק לא. (ד) [גיל בדין]
(כ) [כפרד המשנה ל"ג אתה]
(י) ע"ז כט. ביצה כח: כחכות
סא: מדה נב. (ז) [גיל
המקומות חלל ר' חנינא]
(ח) קדושין עו: חולין פכ:
מיר לה: מכה. (ט) כסי'
עשו לפי כו' (י) [שם ביצה]
חלל מלכיא. (כ) רש"א
שמעתתא היא לענין שמי
שערות [אפילו בגומא חלל]
במס' מדה כו': בלורית כו',
(כ) [רש"א מקום מיתה אלא]
(ח) [כסי' שמקין].

תורה אור השלם
1. ויקראו בקול גדול
ויתגודדו כמשפטם
בחרבות וברמחים עד
שפרק דם עליהם:
מלכים א' ח' כח
2. לא יקדשו קרחה
בראשם ופאת זקנם לא
יגלחו ובבשרם לא
ישרטו שרשית:
ויקרא א' ח' כח
3. לא תקפר פאת
ראשכם ולא תשחית את
פאת זקנך: ויקרא יט כו
4. ושרט קנפם לא תתנו
בבשרכם וכתבת קעקע
לא תתנו בכם אני ה':
ויקרא יט כח

הגהות הב"ח
(א) גמ' בין פירקי
דרישא: (ב) שם בין
פירקי דדיקנא: (ג) שם
כריה דריבא לרב אשי עד
דיכנסו. כ"ז פ"ה
שאלו חס כן הוא פ"ה
המשנה: (ד) שם אמר רב
חיינא כריה דרב אשי
שפור: (ה) שם מכתו
מובחת עליו: (ו) רש"י
ד"ה שפור צפרק אין לדין
אמר שמואל שפור עליו
וכי ח"ר חלל בר אבהו
גומות שמעתתא חלל צפ'
צא סימן לענין מילוח אמר
ר' מלכו אמר ר' חלל בר
אבהו גומות אע"פ שאין
שם שמי שערות גדולה היא
ואיתא מתנתא דלון גומא
חלל היא כה שער ושער
הקיד: (ז) ר"ה גזירות
וכי ח"ר חלל בר אבהו
שגש: (י) ר"ה אפר וכו'
שמעתתא חלל וזות ו'
נחתק: (כ) ר"ה גבינה
וכי אמר ר' חלל בר
אבהו מפני: (ל) ר"ה
מתניתא מלכותא וכו'
שפחות ואמר מקלה
דמשתע: (מ) תוס' ד"ה
על וכו' חייב מיתה ד"ה
שלא כדכרסה ולקי:

לעזי רש"י
יונטר [וינטורווי"ר].
(מקום) חיבור.
פוינטורווי"ר
[פוינטורווי"ר]. לעיקר
קצירות (לשם חכמה)
קעקע.
פליימ"א [פליימ"א].
אימול (להקות דם).

י' ע"ש פ"ב י"ד ס"י קפ
ספ"ק ה':
צב ב מיי פ"ב מהלכות
פ"א הלכה י' ספג
לאון ע"ז ע"ש פ"ב י"ד ס"י
קפ ס"א:
צב ג ע"ש פ"ב ס"ג:
ק ד מיי פ"ב מהלכות
מדות הלכה י' ספג
לאון רכ:
קא ה מיי שם הל' עז
ופ"ב מהל' חלל הל'
ד ספג שם ופ"ב רלד:
קב ו מיי פ"ה מהל'
מדות הלכה י' ספג
לאון רכ:
קג ז מיי פ"ה מהלכות
נבלות הל' ז ספג
לאון רכפ: